

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl

Pakeisto pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo Sąjungoje nustatoma bendra tarptautinės apsaugos tvarka ir panaikinama Direktyva 2013/32/ES

(COM(2020) 611 final – 2016/0224(COD))

Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomas trečiųjų šalių piliečių tikrinimas prie išorės sienų ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 767/2008, (ES) 2017/2226, (ES) 2018/1240 ir (ES) 2019/817

(COM(2020) 612 final – 2020/0278(COD))

Iš dalies pakeisto pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl sistemos EURODAC biometriniams duomenims lyginti sukūrimo siekiant veiksmingai taikyti Reglamentą (ES) XXX/XXX [Prieglobsčio ir migracijos valdymo reglamentas] ir Reglamentą (ES) XXX/XXX [Perkėlimo į ES reglamentas] dėl valstybių narių teisėsaugos institucijų bei Europolo teisėsaugos tikslais teikiamų prašymų palyginti duomenis su sistemos EURODAC duomenimis, siekiant nustatyti trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės tapatybę, ir kuriuo iš dalies keičiami Reglamentas (ES) 2018/1240 ir Reglamentas (ES) 2019/818

(COM(2020) 614 final – 2016/0132(COD))

(2021/C 155/10)

Pranešėjas **Panagiotis GKOFAS**

Prašymas pateikti nuomonę	Europos Komisija, 2020 11 27
Teisinis pagrindas	Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 304 straipsnis
Atsakingas skyrius	Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės skyrius
Priimta skyriuje	2021 2 8
Priimta plenarinėje sesijoje	2021 2 25
Plenarinė sesija Nr.	558
Balsavimo rezultatai	210 / 9 / 28
(už / prieš / susilaikė)	

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1. EESRK atkreipia dėmesį į naują migracijos ir prieglobsčio paktą, kuriuo siekiama spręsti daugiaaspekčius ir sudėtingus klausimus. EESRK mano, kad naujaisiais reglamentais teigiamai prisidedama prie didesnio ES sienų saugumo. Siekiant kontroliuoti į ES atvykstančius asmenis, kuriamas geresnis ir saugesnis procesas. Tačiau integruotos ir bendros ES strategijos, kuri būtų atspari ir orientuota į ateitį, labai reikėjo jau seniai. Deja, migracijos ir apskritai prieglobsčio klausimu dabartinių pasiūlymų negalima laikyti labai reikalingais aiškiais žingsniais į priekį. **Tai dar ne viskas: keturios ar penkios paveiktos valstybės narės laikotarpiui, kuris trunka iki šešių ar septynių mėnesių, jeigu ne ilgiau, kol nebus žinoma procedūrų baigtis, pagal principą „neleidimas atvykti“⁽¹⁾ turės sukurti „uždarus centrus“, todėl turėsime žymiai blogesnių situacijų nei anksčiau.**

1.2. Europos Komisija ir ES valstybės narės turi dėti daugiau pastangų ir imtis papildomų veiksmų. Nesenose EESRK nuomonėse (SOC/649⁽²⁾ ir SOC/669⁽³⁾) kritikuojami svarbūs Prieglobsčio ir migracijos valdymo reglamento ir Prieglobsčio procedūrų reglamento aspektai. EESRK taip pat norėtų atkreipti dėmesį į tai, kad išnagrinėjus visus devynis reglamentus ir

⁽¹⁾ „Neleidimo atvykti“ sąvoka egzistuoja ir Šengeno *acquis*, ir prieglobsčio *acquis* (Prieglobsčio procedūrų direktyvos 43 straipsnis).

⁽²⁾ OL C 123, 2021 4 9, p. 15.

⁽³⁾ Žr. šio Oficialiojo leidinio p. 58

po kontaktų su Komisija atrodo, kad šiuos devynis skirtingus reglamentus įgyvendinti bus problemiška dėl keleto aspektų. Siekiant pagerinti įvairių ES teisės aktų sąveiką ir užtikrinti, kad būtų sprendžiamos rimtos problemos valstybėse narėse, kurioms migracija daro didžiausią poveikį, reikalinga išsamesnė migracijos strategija.

1.3. EESRK norėtų išreikšti susirūpinimą dėl naujų pasienio procedūrų, ypač susijusių su būtinybe apsaugoti teisę prašyti prieglobsčio ir su šiais klausimais:

- klaidinga sąvoka „šalys, kuriose žemas prieglobsčio suteikimo rodiklis“,
- netinkamai apibrėžtų teisinių sąvokų („grėsmė saugumui“, „viešoji tvarka“) naudojimas, dėl kurio atsiranda teisinis netikrumas,
- 12–18 metų amžiaus vaikai iš užsienio, kurie pagal 1989 m. JT vaiko teisių konvenciją taip pat laikomi vaikais,
- kaip ir kur žmonės bus laikomi pasienio procedūros metu ir kaip išvengti teisiškai neapibrėžtos padėties užtikrinant teisę į veiksmingą teisinę apsaugą.

1.4. EESRK pripažįsta, kad visapusiškos ir veiksmingos prieglobsčio procedūros, atitinkančios tarptautines konvencijas ir teisinės garantijas, duoda pridėtinės vertės ir yra reikalingos, kad sustiprintų ES ir valstybių narių pasitikėjimą taikant apčiuopiamus solidarumo mechanizmus ir teisingai pasidalijant pareigas ir išipareigojimus. Tokios bendros prieglobsčio sistemos, kuri būtų visapusiška, solidari ir teisingai padalytų atsakomybę valstybėms narėms, šiame Komisijos pasiūlyme nematyti. **Nuostata dėl solidarumo taip pat turėtų būti įtraukta į Prieglobsčio procedūros reglamentą iš karto po patikrinimo ir EURODAC suteikus IT pagalbą. Jei „privalomas solidarumas“ pagal Prieglobsčio procedūros reglamento nuostatas netaps „privalomu perkėlimu“ arba jei nebus sukurtos procedūros, kurios leistų žmonėms prašyti prieglobsčio ES valstybėse narėse neprivalant kirsti ES sienų, reglamentas praktiškai neveiks. Taip pat turėtų būti numatytos su perkėlimu susijusios paskatos ir atgrasomosios priemonės, ir bet kuriuo atveju turėtų būti įmanoma Prieglobsčio procedūros reglamento procesą vykdyti kitose valstybėse narėse, o ne tik šalyje, į kurią atvykstama pirmiausia.**

1.5. EESRK pabrėžia, kad siūlomų naujų procedūrų veiksmingumą reikia nuolat vertinti taikant **pagarbos pagrindinėms teisėms stebėsenos sistemas**, visų pirma pažeidžiamų žmonių ir vaikų teisių, **individualių prašymų suteikti prieglobstį įvertinimo ir veiksmingo teisių gynimo požiūriu**. Tačiau kyla klausimas, kur ir kaip bus įgyvendintas patobulintas naujasis paktas ir su juo susiję pasiūlymai bei kokios bus solidarumo, perkėlimo ES viduje arba perkėlimo į ES nuostatos.

1.6. EESRK pritaria labiau **integruotai ir labiau subalansuotai IT migracijos valdymo sistemai, paremtai patobulinta EURODAC duomenų baze, daug dėmesio skiriant prašymams ir prašymų teikėjams**. EESRK susidarė įspūdis, kad Komisija pripažįsta būtinybę taikyti bendrą požiūrį į privalomą pirštų atspaudų kontrolę iki atvykimo bei sveikatos ir saugumo rizikos patikrinimus, tačiau nepaisant siūlomos sudėtingos sistemos asmuo, deja, neturi kitos galimybės prašyti prieglobsčio kitoje valstybėje narėje nei pirmoji jo atvykimo šalis, nors tai turėtų būti įmanoma. **Šiuo metu Prieglobsčio ir migracijos valdymo reglamente numatytos už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą atsakingos valstybės narės nustatymo taisyklės turėtų būti išdėstytos Prieglobsčio procedūros reglamente, suteikiant galimybę per EURODAC nagrinėti ir tuos prašymus, kuriuos turi nagrinėti ir kitos valstybės narės.**

1.7. Nors EESRK ir pritaria naujoms, spartesnėms sprendimų priėmimo procedūroms prie ES sienų, laikantis visų pagrindinių teisių, žmogaus teisių ir teisinių procedūrų, dar kyla labai daug klausimų, pavyzdžiui: kaip mes įgyvendinsime ir užtikrinsime šias procedūras? Kaip mes įgyvendinsime grąžinimą? Kur solidarumas pagal Prieglobsčio procedūros reglamentą, jau nekalbant apie Prieglobsčio ir migracijos valdymo reglamentą? Ar juose apskritai numatytos solidarumo nuostatos? Kai asmeniui suteikiamas prieglobstis, ar jis gali vykti į kitą valstybę narę nei pirmoji jo atvykimo šalis⁽⁴⁾? Ar valstybės narės gali suteikti prieglobstį, kad apsaugotų žmones, kuriems reikia pagalbos, ar – atvirkščiai – jos pradės jų prašymus atmetinėti? Todėl EESRK ragina Komisiją kruopščiai patikrinti ir paaiškinti kiekvieną pasiūlymo dalį, ypač atsakant į klausimą: Kaip šis naujasis paktas pagerina bendrąją prieglobsčio procedūrą ir užtikrina teisę prašyti prieglobsčio?

⁽⁴⁾ Pagal Priskyrimo reglamento nuostatas, su pabėgėlio ir (arba) papildomos apsaugos gavėjo statusu susijusios teisės ir išmokos priklauso nuo ši statusų suteikusių valstybės narės.

1.8. EESRK yra susirūpinęs dėl naujų procedūrų dėl trečiųjų šalių piliečių tikrinimo prie išorės sienų įgyvendinimo. Šis naujas mechanizmas didina spaudimą toms ES valstybėms narėms, kurios turi ES išorės jūrų sienas, ir skatina kurti uždarus centrus prie išorės sienų arba netoli jų. Panašūs centrai išreiškė didelį susirūpinimą dėl žmogaus teisių apsaugos ir priimtinių gyvenimo sąlygų jų gyventojams užtikrinimo.

1.9. Pasienio procedūrų baigtis bus arba prieglobsčio suteikimas, arba prašymo atmetimas ir grąžinimas. Prieglobsčio atveju, prieglobstį suteikianti valstybė narė atsakinga už tai, kad prieglobstį gavę asmenys būtų integruoti. Tačiau pagal naujojo pakto scenarijų tai reiškia, kad tie asmenys integruojami pietinėse šalyse, be jokios galimybės perkelti juos ar tikėtis solidarumo iš kitų valstybių narių. Jeigu prieglobstis nesuteikiamas, valstybė narė privalo prieglobsčio prašytoją, kurio prašymas buvo atmestas, grąžinti. Laikantis tokio požiūrio, visada reikia ieškoti būdų sudaryti ES susitarimus su trečiosiomis kilmės ir tranzito šalimis ir užtikrinti veiksmingas procedūras, kaip numatyta pagal tarptautinę teisę ir žmogaus teisių dokumentus. Tarp valstybių narių negali būti sudaryti individualūs susitarimai – Komisija tokios procedūros net nemini.

1.10. Migracijos valdymo iššūkius, pirmiausia susijusius su sparčiu tų asmenų, kuriems reikia tarptautinės apsaugos, identifikavimu arba praktiniu grąžinimo įgyvendinimu (tų asmenų, kuriems apsaugos nereikia, atveju), **visa ES turėtų spręsti „vienodai“, tačiau negalima teigti, kad dabartiniais pasiūlymais tai daroma.** Realiai tai klausimas, kurį turi spręsti tik ta valstybė narė, į kurią asmuo atvyksta pirmiausia, ir trūksta teisingo naštos pasidalijimo, pavyzdžiui, vykdant privalomą prieglobsčio prašytojų perkėlimą per Prieglobsčio procedūros reglamento procedūrą ir nagrinėjant prieglobsčio prašymus.

1.11. Ypač svarbu yra sukurti geresnę procedūrą, kuri leistų nustatyti asmenis, kurie turi nedaug galimybių gauti apsaugą ES ⁽⁵⁾. Komisijos pasiūlymu sukuriama **tikrinimo prieš atvykstant** procedūra, kuri turėtų būti taikoma visiems prie išorės sienos atvykusiems trečiųjų šalių piliečiams, kurie neatitinka atvykimo sąlygų arba buvo išlaipinti atlikus paieškos ir gelbėjimo operaciją. Deja, šis tikrinimas prieš atvykstant vykdomas tos šalies, į kurią ES atvykstama pirmiausia, teritorijoje prie sienos. „Prieš“ reiškia, kad atitinkamas asmuo patenka į „uždara sulaikymo centrą“ ir lieka jame be jokios galimybės iš jo išvykti, kol valstybės narės valdžios institucijos nenusprendžia, ar suteikti tokiam asmeniui prieglobstį ⁽⁶⁾, ar jį grąžinti į kilmės arba tranzito šalį, jeigu tik toks grąžinimas yra įmanomas, o daugeliu atveju taip nėra.

1.12. EESRK pritaria **ES sistemai, kuri sukuriama parengiant vienodas taisykles dėl ES teritorijoje sulaikytų neteisėtų migrantų, kurie atvykę į Šengeno erdvę išvengė sienų kontrolės, tikrinimo. Taip siekiama apsaugoti Šengeno erdvę ir užtikrinti veiksmingą neteisėtos migracijos valdymą.**

1.13. EESRK ragina ES institucijas, agentūras ir socialines partneres dalyvauti rengiant tolesnes politikos priemones ir programas (tokias kaip specialistų pritraukimo partnerystės), organizuojant keitimąsi geriausia praktika ir daugiašales porinės veiklos programas, visų pirma dėl esamų „humanitarinių koridorių“. Komitetas taip pat prašo, kad būtų parengtos naujos teisinės sistemos, kad būtų nustatytos sparčios procedūros, kurios leistų plačiau ir didesniai žmonių skaičiui gauti **humanitarinę vizą** (pakoreguojant dabartines Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 810/2009 ⁽⁷⁾ 25 straipsnio nuostatas), ir kad imigracijos politikos srityje „**rėmimas**“ būtų įtrauktas kaip **įprastas teisinis atvykimo kanalas**, taikytinas trečiųjų šalių piliečiams iš ES nepriklausančių šalių. EESRK atkreipia teisėkūros institucijų dėmesį į faktą, kad anksčiau galioję ES teisės aktai, kaip antai Šengeno susitarimas ir Lisabonos sutartis, jau teikia „**papildomą ir laikiną apsaugą**“ tiems, kurie bėga nuo karų arba gaivalinių nelaimių. Tai parodo, kaip **naudojant Europos Sąjungos valstybių narių jau turimas priemones, pažeidžiamiems žmonėms, kuriems reikia tarptautinės apsaugos, galima užtikrinti teisėtą atvykimą.**

⁽⁵⁾ Iš šalių, kurių piliečių tarptautinės apsaugos prašymų patenkinimo rodiklis yra mažesnis nei 25 proc., atvykstančių migrantų dalis padidėjo nuo 14 proc. 2015 m. iki 57 proc. 2018 m.

⁽⁶⁾ Dėl sulaikymo per pasienio procedūrą taikymo žr. ESTT sprendimo C-808/18 179 ir 183 punktus: „Pagal šį 43 straipsnį valstybėms narėms iš tiesų leidžiama šiame straipsnyje nustatytais sąlygomis siekiant užtikrinti tame pačiame straipsnyje numatytų procedūrų veiksmingumą „sulaikyti“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2013/33 2 straipsnio h punktą, prie jų sienų atvykusius tarptautinės apsaugos prašytojus prieš suteikiant jiems teisę atvykti į jų teritoriją“; „iš Direktyvos 2013/32 43 straipsnio 1 dalies matyti, kad šia nuostata grindžiamas sulaikymas yra pateisinamas tik tuo, kad prieš pripažindama tarptautinės apsaugos prašytojui teisę atvykti į jos teritoriją atitinkama valstybė narė galėtų išnagrinėti, ar jo prašymas nėra nepriimtinas [...] arba ar jis negali būti atmestas kaip nepagrįstas [...]“.

⁽⁷⁾ 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 810/2009, nustatantis Bendrijos vizų kodeksą (Vizų kodeksas) (OL L 243, 2009 9 15, p. 1).

2. Bendrieji susirūpinimą keliantys klausimai ir pastabos

2.1. Europos naujasis paktas palaiko **integruotą politikos formavimą, susiejant politikos priemones prieglobsčio, migracijos, grąžinimo, išorės sienų apsaugos, kovos su neteisėtų migrantų gabenimu ir santykių su svarbiausiomis trečiosiomis šalimis srityse, taip laikantis veiksmų visais valdymo lygmenimis požiūriu**. Tačiau nagrinėjami siūlomi reglamentai galiausiai užkraus didžiulę našą valstybėms narėms Pietų Europoje, o neišvengiama pasekmė bus ta, kad reglamentų bus neįmanoma taikyti ir jais nebus pasiektas numatomas rezultatas. Praėjus pagrįstam laikotarpiui valstybės narės turės *de facto* atmesti daugelį prieglobsčio prašymų, netgi tuos, kurie atitinka sąlygas prieglobsčiui suteikti, tuo siekiant išvengti, kad nedidėtų nehumaniškoms sąlygomis laikomų žmonių skaičius.

2.2. Pietų Europos valstybės narės neturi kito pasirinkimo kaip tik būti paverstos arba sulaikymo centrais, arba vietomis, kur žmonės laikomi prieš juos išsiunčiant.

2.3. Šioje nuomonėje bus nagrinėjamos trys iš devynių naujojo pakto priemonių: **i) naujasis tikrinimo reglamentas; ii) pakeistas pasiūlymas dėl prieglobsčio procedūrų reglamento; iii) pakeistas pasiūlymas dėl naujos EURODAC reglamento redakcijos.**

3. Konkrečios pastabos dėl naujojo tikrinimo reglamento

3.1. Šiuo naujuoju **tikrinimo reglamentu siūloma** šalyje, į kurią atvykstama pirmiausia, sukurti **tikrinimo prieš atvykstant** procedūrą, kuri turėtų būti taikoma visiems prie išorės sienos atvykusiems trečiųjų šalių piliečiams, kurie neatitinka atvykimo sąlygų arba buvo išlaipinti atlikus paieškos ir gelbėjimo operaciją.

3.2. Iš turimų duomenų matyti, kad 2015–2016 m. atvykdavo trečiųjų šalių piliečiai, kuriems akivaizdžiai reikėjo tarptautinės apsaugos, o dabar tai iš dalies pasikeitė – atvyksta įvairių žmonių.

3.3. Konkrečios pastabos dėl tikrinimo procedūros tikslų ir pagrindinių elementų

3.3.1. Tikrinimo tikslas – prisidėti prie naujojo visapusiško požiūrio į migraciją ir mišrius srautus užtikrinant, kad būtų greitai nustatoma asmenų tapatybė, taip pat bet kokia jų sveikatai ir saugumui kylanti rizika, ir kad visiems prie išorės sienos atvykusiems trečiųjų šalių piliečiams, kurie neatitinka atvykimo sąlygų arba buvo išlaipinti atlikus paieškos ir gelbėjimo operaciją, būtų sparčiai pradėta taikytina procedūra. Taip pat turėtų būti siekiama sukurti naudingą priemonę, kuri leistų likusioms ES šalims dalyvauti ir įvertinti prašymą teikiantį asmenį per Prieglobsčio procedūros reglamento procedūrą.

3.3.2. Pasiūlyme numatoma, kad pagrindinės atitinkamų asmenų teisės turėtų būti apsaugomos taikant valstybių narių sukurtą mechanizmą.

3.3.3. Tikrinimą konkrečiai turėtų sudaryti:

a) preliminarus sveikatos ir pažeidžiamumo patikrinimas;

b) tapatybės patikrinimas ieškant informacijos Europos duomenų bazėse;

c) biometrinių duomenų (t. y. pirštų atspaudų ir veido atvaizdo duomenų) registravimas atitinkamose duomenų bazėse, jeigu tai dar nepadaryta;

d) saugumo patikrinimas atitinkamose nacionalinėse ir Sąjungos duomenų bazėse, visų pirma Šengeno informacinėje sistemoje (SIS), siekiant patikrinti, ar asmuo nekelia grėsmės vidaus saugumui.

3.3.4. Tikrinimas turėtų būti privalomas ir turėtų būti taikomas ne vien valstybėje narėje, į kurią atvykstama pirmiausia, bet kiekvienoje valstybėje narėje, laikantis ES solidarumo principo. Kaip aprašyta naujajame pakte, Prieglobsčio procedūros reglamento procedūra bus atliekama tik šalyse, į kurias atvykstama pirmiausia. **Jeigu „privalomas solidarumas“ pagal Prieglobsčio procedūros reglamento nuostatas netaps „privalomu perkėlimu“ arba jei nebus sukurtos procedūros,**

kurios leistų žmonėms prašyti prieglobsčio ES valstybėse narėse neprivalant kirsti ES sienas, reglamentas praktiškai neveiks. Taip pat turėtų būti numatytos su perkėlimu susijusios paskatos ir atgrasomosios priemonės ir bet kuriuo atveju turėtų būti įmanoma Prieglobsčio procedūros reglamento procesą vykdyti kitose valstybėse narėse, o ne tik šalyje, į kurią atvykstama pirmiausia.

3.3.5. Tikimasi, kad siūlomas tikrinimas suteiks papildomos vertės dabartinėms procedūroms ir, išskyrus su sveikata susijusius atvejus, neturėtų būti vykdomas tik tose šalyse, kurios turi išorės sienas.

3.3.6. Nepriklausomas, veiksmingas ir nuolat taikomas stebėsenos mechanizmas visų pirma turėtų apimti pagrindinių teisių paisymą atliekant tikrinimą, taip pat turėtų būti **laikomasi taikytinų nacionalinių taisyklių sulaikymo atveju ir negrąžinimo principo**. Be to, turėtų būti užtikrinama, kad skundai būtų nagrinėjami sparčiai ir tinkamai.

3.3.7. Pasiūlyme pripažįstama, kad svarbų vaidmenį atlieka ES agentūros (*Frontex* ir Europos Sąjungos prieglobsčio agentūra), kurios gali teikti pagalbą ir paramą kompetentingoms institucijoms, joms vykdant visas su tikrinimu susijusias užduotis – tačiau tai nėra labai aišku. Pasiūlymu Pagrindinių teisių agentūrai suteikiamas svarbus, tačiau visiškai neaiškus vaidmuo padėti valstybėms narėms sukurti nepriklausomus stebėsenos mechanizmus dėl pagrindinių teisių tikrinimo proceso metu, taip pat dėl taikytinų nacionalinių taisyklių sulaikymo ir negrąžinimo principo taikymo atveju.

4. Pakeistas pasiūlymas dėl prieglobsčio procedūrų reglamento peržiūros

4.1. EESRK mano, kad naujo, pakeisto pasiūlymo dėl teisėkūros procedūra priimamo akto – ES reglamento, o ne direktyvos – pasirinkimas šiandienos sąlygomis yra tinkamas. Vis dėlto EESRK akivaizdžiai kyla klausimas, kaip šis pasiūlymas bus įgyvendinamas ir kaip bus užtikrinamas jo vykdymas visose valstybėse narėse, ypač tose, kurioms bus taikomos pažeidimo procedūros. **Komitetas gali pritarti šiam pasiūlymui tik tuo atveju, jeigu jis nepavers pietinių valstybių narių žmonių sulaikymo centrais arba centrais, kuriuose žmonės bus laikomi prieš išsiuntimą.**

4.2. EESRK teigiamai vertina Komisijos pasiūlymo tikslą pagerinti tarptautinės apsaugos suteikimo ir panaikinimo bendrų procedūrų koordinavimą ir tolesnį prieglobsčio ir grąžinimo sprendimų suderinimą. Tačiau EESRK apgailestauja, kad buvo pateikta daugiau pasiūlymų koordinuoti uždarytų sulaikymo centrų kūrimą šalyse, į kurias atvykstama pirmiausia, nei pasiūlymų dėl bendros prieglobsčio sistemos, primetant išskirtinę prievolę valdyti prieglobsčio ieškotojus tose šalyse, į kurias atvykstama pirmiausia. Dėl to susidaro stiprus įspūdis, kad **pasiūlymai, kurie bus įgyvendinti, yra skirti pietinėms šalims, neminint perkėlimo taikant „pasienio procedūras“.**

4.3. **Be to, EESRK apgailestauja, kad pasiūlyme nebuvo tinkamai nustatytos galimos problemos įgyvendinant grąžinimo programas, ypač kiek tai susiję su praktiniu ne ES šalių, kilmės ar tranzito šalių noru bendradarbiauti su ES.**

4.4. **EESRK pabrėžia, kad skubiai reikia visapusiškesnės strategijos, kuri remtųsi subalansuotos ir bendros atsakomybės už migracijos srautų tarp ES ir ne ES šalių valdymą sistema.**

4.5. EESRK taip pat pabrėžia, jog reikia teikti adekvačią šeimų su vaikais apsaugą, ir ragina Komisiją užtikrinti ypatingą priežiūrą nelydimiems nepilnamečiams, pasirūpinti bendru prieglobsčio gairių procedūrų veiksmingumu, nustatyti veiklos standartų rodiklius ir kaupti geriausios praktikos pavyzdžius (skelbiamus Europos prieglobsčio paramos biuro (EASO)). **Nepriimtina, kad vaikas būtų laikomas vaiku tik iki 12 metų amžiaus, o ne iki 18 metų, kaip numatyta pagal tarptautinę teisę. Pagal 1989 m. JT vaiko teisių konvenciją, vaikas – tai kiekvienas jaunesnis nei 18 metų amžiaus žmogus.**

4.6. Neseniai vykusiose konsultacijose pilietinės visuomenės organizacijos pasiūlė persvarstyti tam tikras atsakomybės nustatymo taisykles ir užtikrinti privalomą solidarumo mechanizmą, taip pat ir tų asmenų, kurie išsilaipina po paieškos ir gelbėjimo operacijų, atžvilgiu. **Nevyriausybinių organizacijų taip pat patarė bendrai susitarti dėl atsakomybės pasidalijimo tarp valstybių narių ir paragino į peržiūrėtas Dublino taisykles įtraukti nuolatinį perkėlimo Europos Sąjungoje mechanizmą⁽⁸⁾. EESRK klausia, kaip pagal naująjį pakeistą pasiūlymą būtų galima realiai įgyvendinti tinkamai veikiančių valstybių narių solidarumo mechanizmą. Šiuo metu Prieglobsčio ir migracijos valdymo reglamente numatytos už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą atsakingos valstybės narės nustatymo taisyklės turėtų būti išdėstytos Prieglobsčio procedūros reglamente, suteikiant galimybę per EURODAC nagrinėti ir tuos prašymus, kuriuos turi nagrinėti ir kitos valstybės narės.**

5. Pakeistas 2016 m. pasiūlymas dėl naujos EURODAC reglamento redakcijos

5.1. **Pakeistu 2016 m. pasiūlymu dėl naujos EURODAC reglamento redakcijos siekiama sukurti sąsają tarp konkrečių asmenų ir jiems taikomų procedūrų, siekiant labiau padėti kontroliuoti neteisėtą migraciją ir nustatyti neleistino judėjimo atvejus.**

5.2. Pagrindinis EURODAC tikslas yra nustatyti prieglobsčio prašytojų tapatybę ir naudojant pirštų atspaudus ir veido vaizdo duomenis (biometrinius duomenis) sudaryti sąlygas teikti faktus, kuriais remiantis nustatoma valstybė narė, nagrinėjanti ES pateiktą prašymą dėl prieglobsčio suteikimo.

5.3. EESRK nėra įsitikinęs, kad EURODAC⁽⁹⁾ naudojimas būtų tinkama priemonė kovoti su neteisėta migracija, nei kad ji gali veiksmingai padėti valstybėms narėms stebėti, kaip suteikiama pagalba savanoriškam grįžimui ir reintegracijai⁽¹⁰⁾.

5.4. Pasiūlyme, kuriuo keičiamas 2016 m. pasiūlymas, remiamasi abiejų teisėkūros institucijų sudarytu laikinu susitarimu, papildant šiuos pakeitimus ir siekiant **pertvarkyti sistemą EURODAC, kad ji taptų bendra Europos duomenų baze, kurią naudojant būtų remiama ES prieglobsčio, perkėlimo į ES ir kovos su neteisėta migracija politika.**

5.5. Be to, pasiūlymu siekiama rinkti tikslesnius ir išsamesnius duomenis, kad jais būtų remiamasi rengiant politiką ir taip geriau padedama kontroliuoti neteisėtą migraciją ir nustatyti neleistino judėjimo atvejus, **suskaičiuojant tiek atskirus prašytojus, tiek prašymus. Tačiau ESERK mano, kad ši sudėtinga sistema taip pat turi suteikti migrantui galimybę prašyti suteikti prieglobstį kitoje valstybėje narėje, neapsiribojant ta valstybe, į kurią jis atvyko pirmiausia.**

5.6. EURODAC taip pat siekiama padėti nustatyti tinkamus šios srities politikos sprendimus, **suteikiant galimybę parengti statistinius duomenis naudojantis iš keleto duomenų bazių gautais duomenimis.**

5.7. EESRK sutinka, kad bendros taisyklės dėl trečiųjų šalių piliečių pirštų atspaudų ir veido atvaizdo duomenų EURODAC tikslams turi būti vienodai taikomos visose valstybėse narėse.

5.8. EESKR pritaria tam, kad būtų sukurta **informacinių priemonių, kurias naudodama Europos Sąjunga gautų informacijos apie tai, kiek trečiųjų šalių piliečių į ES atvyksta neteisėtai ar po paieškos ir gelbėjimo operacijų ir prašo tarptautinės apsaugos; ši informacija būtina siekiant formuoti tvarią ir faktais grindžiamą politiką migracijos ir vizų politikos srityje.**

⁽⁸⁾ Europos politikos studijų centro (CEPS) projekto ataskaita *Search and rescue, disembarkation and relocation arrangements in the Mediterranean. Sailing Away from Responsibility?*, 2019 m. birželio mėn.

⁽⁹⁾ Tai pagerins valstybių narių stebėsenos pajėgumus šioje srityje ir užkirs kelią palankiausių remiamo savanoriško grįžimo ir reintegracijos sąlygų paieškomis, nes valstybės narės turės galimybę iš karto susipažinti su šia informacija, o asmuo, kuriam suteikta pagalba vienoje valstybėje narėje, negalės vykti į kitą valstybę narę, kad gautų kitos rūšies arba geresnę pagalbą. Šiuo metu valstybės narės neturi bendros duomenų bazės nei jokio kito būdo sužinoti, ar grąžinamas asmuo jau pasinaudojo parama grįžimui ir reintegracijai. Ši informacija yra labai svarbi kovojant su piktnaudžiavimu ir pakartotiniu naudojimu išmokomis.

⁽¹⁰⁾ Atvykimo ir išvykimo sistema leidžia valstybėms narėms nustatyti trečiųjų šalių piliečių, neteisėtai esančių šalyje, nors į ES jie atvyko teisėtai, tapatybę. Tačiau tokios sistemos nėra norint nustatyti nelegaliai esančius trečiųjų šalių piliečius, neteisėtai atvykusius į ES kirtus išorės sienas. Dabartinė sistema EURODAC yra ideali duomenų bazė šiai informacijai laikyti, nes joje jau yra tokių duomenų. Kol kas tokių duomenų rinkimo tikslas yra tik padėti nustatyti valstybę narę, atsakingą už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą. Neteisėtai esančių trečiųjų šalių piliečių ir kirtus išorės sienas neteisėtai į Europos Sąjungą atvykusių asmenų tapatybės nustatymas konkrečiai padės valstybėms narėms parengti naujus dokumentus trečiosios šalies piliečiui, kad jį būtų galima grąžinti.

5.9. Kitas sistemos EURODAC tikslas – teikti papildomą paramą nacionalinėms institucijoms, dirbančioms su prieglobsčio prašytojais, kurių prašymai jau buvo atmesti kitoje valstybėje narėje, pažymint atmestus prašymus, tačiau nacionalinėms institucijoms turi būti suteikta teisė pakartotinai nagrinėti kitos valstybės narės išnagrinėtą prašymą.

Bruselis, 2021 m. vasario 25 d.

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkė*
Christa SCHWENG

PRIEDAS

Šis pakeitimas, už kurį buvo atiduota ne mažiau kaip ketvirtadalis balsų, svarstymo metu buvo atmestas (Darbo tvarkos taisyklių 43 straipsnio 2 dalis):

2.2 punktas

Iš dalies pakeisti taip:

2.2. Pietų Europos valstybės narės neturi kito pasirinkimo kaip tik būti paverstos arba sulaikymo centrais, arba vietomis įsteigti uždarus centrus, kur žmonės laikomi prieš juos išsiunčiant ir kuriuose prieglobsčio prašytojų padėtis yra labai problemiška gyvenimo sąlygų ir teisių požiūriu.

Paaiškinimas

Dabartinį tekstą labai lengva klaidingai suprasti, nes pačios šalys nėra paverčiamos nei į sulaikymo centrus, nei į jokią kitą objektą. Centrai, kur žmonės laikomi prieš juos išsiunčiant, yra įsteigiami šalių viduje.

Balsavimo rezultatai

Už 96
Prieš 100
Susilaikė 47

Toliau nurodyti skyriaus nuomonės sakiniai iš dalies pakeisti siekiant atsižvelgti į asamblėjos priimtą pakeitimą, nors daugiau nei ketvirtadalis balsavusiųjų pritarė pradinėi teksto versijai (Darbo tvarkos taisyklių 43 straipsnio, 2 dalis):

1.1. EESRK atkreipia dėmesį į naują migracijos ir prieglobsčio paktą, kuriuo siekiama spręsti daugiaspekčius ir sudėtingus klausimus. EESRK mano, kad naujaisiais reglamentais teigiamai prisidedama prie didesnio ES sienų saugumo. Siekiant kontroliuoti į ES atvykstančius asmenis, kuriamas geresnis ir saugesnis procesas. Tačiau integruotos ir bendros ES strategijos, kuri būtų atspari ir orientuota į ateitį, labai reikėjo jau seniai. Deja, migracijos ir apskritai prieglobsčio klausimu Komisija vėl patiekė „tą pačią vakarykštę, tik pašildytą, sriubą“, kuri, kaip jau įprasta, pietinėms Europos šalims vis tiek buvo „išpilstyta jau ataušusi“. **Tai dar ne viskas: keturios ar penkios paveiktos valstybės narės mažiausiai šešių ar septynių mėnesių laikotarpiui, jeigu ne ilgiau, taps „uždarais [žmonių] sulaikymo centrais“⁽¹⁾, kol nebus žinoma procedūrų baigtis, todėl turėsime 20 kartų blogesnių situacijų nei anksčiau.**

Balsavimo rezultatai

Už 105
Prieš 99
Susilaikė 43

1.2. EESRK norėtų atkreipti dėmesį į tai, kad atrodo, jog Komisijai trūksta geros valios pasiūlymų klausimais. Visose savo nuomonėse (SOC/649, SOC/669 ir SOC/670) Komitetas kritikuoja tiek Prieglobsčio ir migracijos valdymo reglamento, tiek Prieglobsčio procedūrų reglamento priėmimą. EESRK taip pat norėtų atkreipti dėmesį į tai, kad išnagrinėjus visus devynis reglamentus ir po kontakto su Komisija atrodo, kad šių devynių skirtingų reglamentų įgyvendinti nepavyks. Komisija pasižymi tuo, kad ji imigracijos nelaiko vienu klausimu, teigdama, kad bet kokiems pasiūlymams ar iniciatyvoms taikomas kitas reglamentas. Todėl iš esmės neįmanoma vieno klausimo susieti su kitu, o tai reiškia, kad jie nagrinėjami atskirai pagal kiekvieno atskiuro reglamento taikymo sritį. Paprastai tariant, dėl kiekvienos pastabos pasiteisinama nurodant vis kitą taisyklę arba Komisija tiesiog atmeta visas pastabas teigdama, kad joms taikomos skirtingos taisyklės.

(¹) „Neleidimo atvykti“ sąvoka egzistuoja ir Šengeno *acquis*, ir prieglobsčio *acquis* (Prieglobsčio procedūrų direktyvos 43 straipsnis).

Balsavimo rezultatai

Už 101

Prieš 97

Susilaikė 41
